

LO GERONÉS

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA-VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

Y SETMANARI PORTA-VEU

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Extranger..	1'50 id. id.
Un número,	10 céntims

Añy 1.er

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANTUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals del mateix preu

De tots los llibres, follets, etc., que s'remeten á la Redacció, se n'donará compte en lo Setmanari.

Núm. 16.

Dissapte 21 de Juliol de 1894.

Advertencia

Los nostres abonats que surtin de Gerona durant l'estiu y que desitjin rebre Lo Geronés, servéxinse deixar avis en l' Administració.

SECCIÓ GENERAL

Los funerals del crèdit

Ja te l'Govern diner pera passar l'estiu, y mitja dotzena de mesos per devant pera no pensar en res. No s' pot demanar més; diner, frescura pera gastarlo y carta blanca pera fer lo que li sembli.

Finit l'any econòmic de 'n Gamazo, y no havent trobat pare pera la criatura 1894-95, se han decidit lo Govern y sos adeptes á embalsamar la obra del ordinari de Medina y conservarla, —pera bé dels espanyols,—un exercici mes.

Això significa pera nosaltres, y pera tot lo mon, lo fracàs més absolut també d'entre 'ls molts que per forsa hem de sufrir y aguantar als governants de tanda.

Pera regir en lo any que fa tres dies ha comensat lo centpeus del famós ex-ministre, se enten que quedan en peu y vigents tots los seus deslliços econòmichs.

Lo senyor Gamazo, com espert nadador, sab nadar y guardar la roba. No ha volgut tindre la responsabilitat de sa propia obra y ha tirat lo mort á 'n en Sagasta, qui á falta d' altre ha sacrificat á un parent, lo senyor Salvador. Y tingas molt present que la continuació dels pressupòsits de Gamazo es, sens cap classe de dupte, la sanció més clara é indiscutible de la quiebra del Estat.

La obra financiera ruinosíssima de 1893-94, qu' encara no ha alcansat lo seu lògich desenrotllo, ha perfurbat profondament la màquina hacendística espanyola y servirà en las mans del actual Govern, qualsevol que sigui son ministre d' Hisenda, de mortalla y esquela funeral á la riquesa, á la producció y á les forces tributaries del país. En aquella gerjosa econòmica trobarian los ministres y lo Govern un arsenal de autorisacions verges que explotades convenientment acabaran ab les últimes energies de la producció.

Descartat tot lo que al Banch d'Espanya correspon, y reforcats los privilegis d' aquell establiment ab la nova llei de Tresorerías, ningú y res podrá detenir la ona de la circulació fiduciaria, que 'ns conduhirá á la més augustinosa de les situacions y crisi monetaries.

Lo Govern tindrà diners pera pagar la nómina; los ministres podrán descàfassat durant alguns mesos, pero los serveys se suspendrà, les obres públiques seguirán ab expedients y projectes, no s' gastará res ab carácter reproductiu; més en cambi se apretarán los tornillos de la recaudació, s' embàrgaran á mils les finques y se contemplarà desde las afàrtadas del festi pressupostiu com se moren de fam los terrans y menestrals y com quiebran los comerciants y se arruhinan los propietaris.

La obra de 'n Gamazo, que per fatalitat sobreviu al any econòmic, està prenyada de conflictes pera el mon que trevala y paga; com està plena de medis y recursos pera realisar les més esplàntables dictadures econòmiques.

No han midat be 'ls diputats y senadors los perills que aparella la falta de un nou pressupòsit; no han calculat les contingències que poden venir, ni molt ménos han tractat de analisar la realitat del desastre ja consumat en l' any de proba que lo dissapte va acabar.

Lo Govern voi diners pera trampear un semestre; diners enmatllavat y consumit per encantament financier; més ni ab los milers que rebi del Banch, ni ab les operacions que intenti, ni ab lo què recaudi esprimint lo país, podrà évitar la catàstrofe y la bancarrota. Dongueuli 'l nom que s'

vulgui, derroxis ingenier pera desfigurar les coses y 'ls fets, inventintse teories noves sobre administració, tot inútil; la obra d' en Gamazo ha sigut la decomisadora de la quiebra y la esquela de desfunció del crèdit nacional.

Y si no, al temps.

D. M. de B.

(De *El Eco de Navarra*.)

SECCIÓ DE PROPAGANDA

LO QUE HAN FET LES CORTS

Per las lleys que firmá la Reyna Regent avans de sortir cap á la capital de Guipúzcoa pera passarhi l'estiu, podem apreciar, millor encara que per lo que 'ls periódichs han contat de lo succehit en lo Parlament, lo poch profitós que han fet las Corts durant aquest son darrer període de tres ó quatre mesos que han estat reunidas.

Quaranta tres lleys firmá dita Senyora, constituint segurament tot lo que de sí mateixas han donat las Corts; pero d' aquestas lleys, la inmensa majoría encara que interessants pera determinadas comarcas y fins al país en general, se refereixen á cuestions que per formalitats le gals, que no critiquem en absolut, son resoltas per lo Parlament. Pero sense que per ellas s' acrediți ni molt ménos la activitat legislativa d' un Parlament.

En efecte; d' aquestas lleys n' hi ha cinch que son de concessions de ferro-carrils, disset incloent varis carreteras en lo plan general; tres segregant varis termes de diferents municipis; una concedint pròrroga á un ferro-carril; una altra declarant de càrrec del Estat la conservació de part d' una carretera; dues cambiant las denominacions d' unas carreteras; tres més modificant uns articles de varias lleys de poca importancia y una nota del Aranzel d' Aduanas; una altra dels pressupòsits de Puerto-Rico; una altra autorisant á un Ajuntament pera cobrar uns arbitris. En sí, que las úniques lleys trascendentals y d' interés general que las Corts han aprobat, han sigut las següents: una autorisant al Govern pera ratificar lo conveni comercial ab Dinamarca; una altra concedint l' ascens als capitans, comandants y tenents coronels de las armas generals que comptan ab divuit anys d' antigüetat; la anàloga á aquesta movilisant las escalas de tenents de navio y assimilats de la marina, y la de repression dels delictes cometuts per medi de materias explosivas.

D' aquestas, com se veu, algunas hauríen sigut millor que no s' haguessen votat; pero fins prescindint d' això, fixantnos no més en lo travall parlamentari que tot això representa, ¿qué dirém d' unas Corts que tan poc han fet en tant temps d' estar reunidas? Perqué hi ha que tenir en compte que de las esmentadas cuarenta tres lleys, una trentena al menos no han sigut poc ni molt discutidas, puig las de concessions y pròrrogas de ferro-carrils, d' inclusió de carreteras en lo plan general, de la segregació de termes municipals y otras per l'estil, raríssima vegada son objecte de discussió; y en quant á las altres, casi cap fou objecte de discussió seria en la una ni en la altra Cambra, excepció feta de la de repression dels delictes anarquistas y las del salto del tapón, que no obstant tampoc troben gaire oposició ni en lo Congrés ni en lo Senat.

En sa conseqüència, s' ha de preguntar; ¿donchs qué han fet entretant las Corts? Tant bé estém á Espanya, que en un any que ha passat desde que l' any darrer se tanquen las Corts, no ha sigut necessari fer més lleys que aquestas? Tan inmillorable es lo nostre actual régimen polítich, administratiu, jurídich, econòmic? Tan plenament satisfetas están totas las nostras necessitats? Se 'n ha de deduir, donchs, que l' país no te cap aspiració, que no vol la reforma de res, que està absolutament content tal com se troba?

Verdaderament, pocas vegadas havíen travessat las Corts un període tan pobre en resultats pera l' país. Veritat es que aquest ha tingut d' emplear tota la seva ener-

CRONICA

EXTRANGER

En los centres literaris de Paris se diu que l' eminent dramaturg Sardou prepara un drama, que s' estrenarà la temporada próxima en un dels principals teatres. En aquest drama tracta de desenrotlar son autor un episodi de la guerra de principis del sicle, que motivà Napoleón al tractar de ferse seu lo territori d' Espanya; d' aquella lluita heròica sostinguda pels nostres compatriots contra un exèrcit tant potent, que dominava la major part de la Europa. Lo lloc de la acció serà un poblet de la nostra província de Gerona, que ha visitat no fa molt en Sardou, y los personatges alguns fervents y decidits patriotes, variis afrancesats y lo general en jefe del exèrcit imperial.

Tractarà aquest episodi son autor ab entera imparcialitat com deuria ferho? Molt nos temem que l' orgull de nacionalitat s' imposi al recte criteri històrich, y que la valentia dels nostres avis al resistir la més brutal de les invasions, no tinga en lo nou drama tot lo relléu que ab justicia se li deuria donar. Farém lo possible pera conéixer la obra y parlarne á son degut temps.

Tot just acaba de tancarse la tomba de Mr. Carnot, y à la gent de Paris, que s' ha oblidat ja del assassinat terrible de Lió, no la preocupa com deuria lo trascendental problema del anarquisme; esborrades les impressions d' aquell succehit, s' entreté ab frioleres de poca motta. La qüestió més grave que està avuy sobre 'l tapet es la forma del coll que usa 'l president de la República. Perqué Mr. Perier porta coll tombat, sortintse de les tradicions ultra-conservadores de la seva família? Problema de tanta importància es del cas que s' estudie ab atenció! Les aficions de Mr. Perier als colls baixos sembla que li venen de molt antich: ningú n' hi ha vist usar d' altres, y als impressionables parisencs los hi ha semblat que aqueix coll resulta molt més democràtic que 'l coll alt, y de consegüent que ha sigut adoptat ab intenció per Mr. Perier. No obstant alguns creuen que en les grans festes y recepcions lo coll de la camisa del nou President desentona un bon xic; ab aquestes discussions hi ha tela tallada per un llarg temps! Veus aquí una mostra de la frivilitat dels nostres veïns!

En lo Vaticà han produxit la major sorpresa les notícies alarmants que han circulat sobre la salut del Papa. S' assegura que Lleó XIII s' ha afectat molt al véurer que periódichs molt serios d' Europa hajan donat cabuda en ses columnes a semblants noves, sens cuidarse de comprobarles ab exactitud. A pesar dels calors tropicals de la estació y de les continues fatiges que imposa al Papa lo govern de la Iglesia universal, segueix perfectament y no ha tingut la més lleugera indisposició.

Està conjurat lo conflicte industrial de Chicago, haventse restablert lo tràfec ferroviari ab la exactitud, orden y puntualitat dels temps normals. No obstant los generalissims dels obrers *huelquistes* diuen que la cosa està molt lluny d' ésser resolta per no haverse lograt en lo més mínim lo propòsít que motivà 'l moviment.

Durant la setmana han continuat los terratremols en Grecia y Turquia, causant per tot desgracies de consideració. A Constantinopla tothom està vivament alarmat; son moltes mils les personnes que acampan en los voltants de la població. Lo cólera va en augment á Russia, així com també á Xina la peste negra. Afortunadament nosaltres nos trobem lliures de semblants calamitats; pero 'n tenim d' altres á sobre, com son los més governs, que 'ns acaban de dur á la bancarrota.

Italia reclama al Govern de Paris la suma de dos milions de franchs en concepte d' indemnisió als seus súbdits perjudicats per los desordres ocorreguts á Lió en los dies que seguiren al assassinat de Mr. Carnot. Pot sér aqueixa reclamació del govern de Roma distraurá quelcom als parisencs de la preocupació que tenen sobre 'ls colls tombats.

Al Marroc continúa la intranquilitat; moltes tribus están revoltas demandant al Sultà que pose immediatament

en llibertat als presoners. Sembla que passarà fora temps avans lo jove emperador no consegüesca la completa su-missió de tot l' imperi.

ESPAÑA

Quan lo calor apreta de veras, hi ha completa calma en tot lo que à polítics se refereix. Los diputats y senadors acaba la tasca de legislacions han marxat cada hui casa seva. Sembla que iguals propòsits tenen los senyors ministres. Lo senyor Sagasta al sortir del Consell del dia 17 va despedir-se per els banys de Fitero. — També han marxat à Santander lo senyor Gamazo y el seu cuyat senyor Maura. — Sembla que comença à dar joch lo de Marina. Lo general Maymó, capitá general del Departament de Cádiz ha compàregut devant lo Concili Suprèm de Guerra y Marina, haventlo declarat processat. Sembla que ab això no ha quedat molt airós lo Ministre de Marina Sr. Pasquin, tant que corrian rumors de que havia presentat la dimissió, encara que segons se diu la ha retirada després. Veuré com acaba. — Ha mort la viuda del general Topete. — Per fi ha s' fet algunaco sa per Catalunya consultantla antes. Nos referim al canvi de hores per los correus entre Barcelona y Madrid. Lo Ministre de Gobernació va cridar al Director general de Comunicacions y als diputats de les comarques interessades per que esposessin lo que més los hi convingués. Tot es comensar. Se ha fixat lo dia 7 de Setembre vinent pera les eleccions de diputats provincials. — Segons diuen los periòdics tornan altra volta alborotar-se les kables del Riff, no essent estrany que la cosa acabe ab una guerra civil. Menos mal si s' barallan entre ells. — Un altre desgracia ferroviaria ha ocorregut aquesta setmana; en Villabona, província de Oviedo ha descarrilat un tren de passatgers. Afortunadament si se van tindre desperfectes la màquia y algunos cotxes no hi va haver cap desgracia personal. — Ha sigut objecte de contentar entre la premsa madrilenya lo nombrament que de cuyner s' ha fet per la casa real à favor de un Senyor molt entès en aquest art, ab lo sou de 26000 pesetes anya's, gastos de representació, gangues, etz., etz. ¡tira pexet! ¡quina mōma!

NOTICIES

Oficials.

Butlleti del 16 de Juliol. — Publica les condicions particulars y económiques que han de regir en la contracta de les obres del tres segon de la secció de Amer à St. Esteve de Bas, en la carretera de S'a. Coloma de Farnés à Sant Joan de les Abadeses.

Anuncia que el dia 25 d' Agost à la una de la tarde tindrà lloch la subast: pera l' adjudicació de les obres del segon tres de carretera de S'a. Coloma de Farnés à Sant Esteve de Bas.

Gazeta del 17 de Juliol. — R. O. de 7 de Juny de 1894 disposant que s' apliqui à cada autorisació so'licitada per estrangers pera poder exercir sa professió à Espanya, 'l pago de drets en la cantitat mateixa que resulti estableta per los titols iguals o semblants dels espanyols.

Ajuntament. — (Sessió del dia 11 de Juliol.) — Presidida per l' Arcade Sr. Ciurana y ab assistencia de 10 concejals, comensa la sessió llegintse la acta de la anterior que fou aprobada.

Se prengueren los acorts següents:

Se concedeix un permís de obres.

Se concedeix dos mesos de llicència pera surtit de Gerona al concejal D. Joan de la C. Majuelo.

A proposta del Sr. Ciurana se acordá que la Comissió de Foment estudihi y presenti després un projecte sobre la manera de fer transitible lo vadi del Güell.

Còpiem de *El Heraldo de Madrid*:

«La premsa de Lisboa tributa calurosos elogis als singulars duts artístichs de la Senyoreta Adela Blasco, nostra compatriota.

En les óperes *Favorita* y *Hugonotes* ha conseguit la bellissima tiple una continua ovació en lo *Calisseu dos Terços*.»

Felicitém, per nostre part, à tant distingida geronina y li desitxém moltes prosperitats en la carrera artística que tant brillantment ha comensat.

— Segons se diu 'l pròxim diumenge tindrà lloch una reunió de mestres al objecte de discutir les bases del Reglament pera la Associació dels mestres en aqueixa província.

— Nostre amic y consoci D. Joseph Loperena y Romà ha guanyat en lo Centámen literari de Palafrugell el premi ofert per «La Cooperativa» per son treball titulat *Estudi sobre las societats cooperativas*. Nostra enhorabona.

— Fá molts dies no rebém la visita de nostre estimat colegue de Montpellier *Lo Cigaló d' or*. No sabém à que es deuda aquesta falta.

— Nostre estimat company de redacció, En Joseph Franquet y Serra, acaba d' afegir un llor més als que te rebus en sa carrera literaria, obtenint lo primer accésit à la *Flor natural* en los Jochs Florals de la ciutat de València, que celebra tots los anys la societat lo *Rat Penat*. Nostra enhorabona.

— La festa literaria, que tindrà lloch aquesta nit, ab motiu de la repartició de premis, promet sér solemnissima. Lo discurs presidencial s' ha encarregat al membre del jurat Dr. D. Amalio Gimeno; la fama de que cosa l' excellent orador aumentarà 'ls atractius del acte.

— Ha mort à Granollers, després de una curta y terrible malaltia, la mare de nostres distingits consocios Senyors Agustí y Esteve Baràngé. Tan be à ells com à sa apreciable familia accompanyén en lo dol que 'ls té affligits, enviant à Deu nostra pregaria pera la difunta.

— Sembla que 'l resultat dels exàmens celebrats en aquestes escoles públiques ha satisfet al Senyor Inspector y demés persones intel·ligents que hi assistiren. En la del Sr. Dalmáu y Carles poguerem véure los notables avenços de sos alumnes en les diferents assignacions, especialment en la d' Aritmètica, que dominan de tal manera, que quan los sentiam contestar ab tant ajust y resoldre à la pissarra difícils problemes, no 'ns semblava tenir al devant als noys d' una classe elemental, sinó als més a-

ventatjats alumnos de segona ensenyansa. Lo felicitém de veras.

— Lo dijous celebrà sessió estraordinaria la Junta Provincial d' Instrucció Pública, al objecte de formar la tercera pera l' nombrament de Secretari de la mateixa quedant nombrats pera 'l primer lloch de la terna D. Valentí Brossa, mestre normal y Bachiller en arts, al present mestre de Carmona, ab vint y tres anys de serveys y altres mèrits especials; pera 'l segon, D. Francisco Bonet, mestre normal, al present mestre de Sant Feliu de Guixols, ab vint y set anys de serveys, y pera 'l tercer Don Joan Pastells, mestre normal, al present mestre de Banyoles, ab deu anys de serveys y mèrits especials. D' aquesta terna se dedueix que la Junta ha donat preferència als mestres ab exercici, acomodantse à lo recomenat per la Direcció general d' Instrucció pública ab circular de 7 d' Abril d' aquest any.

— Ahir se va reunir la Diputació Provincial en sessió extraordinaria pera despatxar los assumptos de la convocatoria. Creyém que dita Corporació s' hauria de fixar en l' augment estraordinari d' alienats que manté la província, donchs à més d' estar plé l' Hospital y 'l Mas Cardell, se tracta d' enviriar-los se 'n han enviat ja vuitanta més à Sant Boi, sobre 'ls que allí hi havia. ¿Es que tots en realitat son veritables boitgs? ¿No n' hi ha que correspondran millor à algun altre asil, per lelos é inofensius? La cosa val la pena, perque sino les cases de beneficència s' acabaran de menjar lo migrat pressuposít de la província.

— Lo Centre Català de Sabadell està organitzant per el primer d' Agost una Exposició de Bellas Arts.

— Son moltes les famílies d' aquesta Ciutat que han surtit à estuejar per diferents punts de la comarca y altres que se proposan ferho dintre poch.

— Lo dia 17 va comensar en aquesta Audiència lo judici per jurats de la causa criminal seguida contra Pau Català y Vicens Pressas, veïns de Montràs per haver mort a Francisco Frigola. Lo ministeri fiscal calificà 'l fet de homicidi ab l' agravant de abús de superioritat, la accusació privada à càrrec del distingit lletrat D. Manuel Català lo apreciava de un delicte de assassinat. Ha defensat als processats lo no ménos distingit advocat Don Ramón M. Almeda qui considerava que habian obrat en Pressas en defensa propia y en Català en defensa del seu sogre Vicens, y pera 'l cas de considerarlos responsables demanava se apreciesssen algunes atenuants. Lo primer dia va emplearse ab lo exàmen de tota la prova, la segon als informes, que dit signi de pas, van esser brillants y no podia esser ménos, si 's té en compte la fama de que gosen tant el Sr. tinent fiscal D. Joan Fadó com els ilustrats advocats que quedan nombrats. Lo dia 19, després de rectificar tots, van llegir-se les preguntes que les havien contestat los jurats y després de deliberar consideraren en exent de responsabilitat al Pressas y autor à n' en Pau Català, apreciant les atenuants alegades per la defensa y haverat demanat nou jurat lo Sr. Fiscal y la accusació privada, ho acordà així la Sala.

— *FESTES MAJORS* de la comarca durant la setmana. — Dia 24, Lloret de Mar, Sta. Cristina d' Aro. Dia 25, Port-Bou, Avinyonet, Rabós del Terri, Caralps, Dosquers, Espolla, Espinelves, Les Planes, Palau de Montagut, Salt y Vehínat de Sant Antoni, Vilahur, Sant Pol de Mar, Usall, Falgons, Parets, Puigpalter y Pontxemmar. Dia 26, Blanes, Dies 27, 28 y 29 Mataró.

— *Fires.* — Dia 22, Massanet de la Selva, Calles de Malla-vella. Dia 25, Sta. Pau, Torroella de Montgrí.

LLIBRES REBUTS

ROMANCER CATALÀ, (*històrich, tradicional y de costums.*) Segona sèrie, per Francesc Ubach y Vinyeta.

— No us heu trobat mai en un d' aqueixos somnis en que veieu correr y quedeu encegats per una força superior à vostres forces? Donchs lo mateix vos passa al llegir lo llibre qual titol v' al començ d' aquestes ratlles. Comensu à llegirlo y 'n quedeu tan ben imprésionat en les primeres planes, que voldriau correr per arribar à la fi del llibre y havervos fet càrrec de les belleses que enclo. Però us enllepoliu ab lo que aneu llegint y no sabeu seguir avant sense haverhi passat y tornat à passar los ulls.

— ¡Qué n' es d' hermos lo llibre de l' Ubach! ¡Eu!, se tracta també del mestre del romanç.

Per fersos càrrec de lo que es lo llibre, basta dir que quasi tots los romanços en ell inclosos, son distingits en Certámens literaris, (molts d' ells en lo de Gerona;) de manera que hi ha la sanció de una pila de jurats que parla en favor seu.

En fi; adquirirulo, que no us recarán les quatre pessetes que costa.

CENTRE CATALANISTA D' OLLOT

QUINT CERTÁMEN LITERARI

Premis ordinaris

Primer. Premi d' honor y cortesia, ofert per lo Centre, consistent en una *Flor natural*: s' adjudicará à la millor poesia de tema lliure.

Segon. L' Iltm. Ajuntament d' aquesta vila, ofereix una obra d' art adquirida per concurs entre 'ls artistas olotins, al autor que en prosa ó vers, en llengua catalana ó castellana descriga millor una de nosras costums otonians.

Tercer. Lo Centre ofereix una ploma d' or à la millor poesia sobre un fet històrich de nostre Principat, preferent en igualtat de circumstancies, la que canti un aconteixement de nostra encontrada.

Premis extraordinaris

Quart. Lo Rvnt. doctor don Esteve Ferrer, rector d' aquesta vila, fa donatiu d' un àlbum artístich à la preferent poesia que en millor forma y estil respongui al lema: «Lo millor d' Olot» (endevinallàs).

Quint. L' Excm. è Iltm. senyor doctor don Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Vic, ofereix un objecte d' art,

al autor del millor travall que desenrotlli 'l tema següent: «Vida y fets de Bernat Tallaferro, Comte de Besalú.»

Sisè. Don Joseph Puig, diputat provincial, fa ofrena d' una ploma de plata à la millor poesia catalana ó castellana que canti un fet històrich de la comarca olotina.

Seté. Don Joaquim Vayreda, diputat provincial, ofereix un paisatge al oli original del donador, à la millor biografia del escultor Amadeu.

Vuitè. Don Joseph Esquena y Mas, fabricant, fa donatiu d' una obra d' art, adquirida d' un dels artistas olotins, al travall en prosa que 's desenrotlli sobre un dels temes del cat alanism.

Novè. La casa «El Arte Cristiano» ofereix una imatge que representa la Verge de Murillo, al autor de la millor poesia de caràcter religiós de tema lliure.

Dezè. Don Miquel Blay, fa donació d' un dels més bons bustos que ha modelat durant sa èsta en nostra vila, à la més inspirada poesia, deixant lliure al poeta que canti l' assumpt que més li agradi.

Onzè. Don Joseph Berga (fill) escultor, fa donació d' una escultura en terra cuita, al millor travall humorístich en prosa ó vers, essent preferible en igualtat de circumstancies la prosa.

Dotzè. D. Celesti Devesa, escultor, ofereix una obra escultòrica original del donador, al autor de la més inspirada poesia amorosa qual tema 'l deixa al bon gust y manera de sentir del poeta.

Tretzè. Uns joves catalanistes de nostra vila fan donatiu d' una obra d' art d' un de nostres artistas, à la millor poesia de caràcter festiu de bona mena.

Tots los travalls hauran d' ésser remesos al Secretari del Jurat calificador (carrer de Lorenzana) avans del dia 25 d' Agost vinent.

Lo Jurat calificador lo constituirán los senyors don Joaquim Botet y Sisó, president: don Joseph Franquet y Serra, Rvnt. doctor don Miquel Serra y Socarrats, prevere, don Joseph Soler y Colomer y don Pere Llosas y Badià, secretari.

Secció Literaria.

LA SENYORA MUNDA

(Conclusió.)

III.

La fortuneta de la Senyora Munda s' enrodona aumentantse prodigiosament. Tota gràssoneta, la muller del Senyor Pere, rodanxona de cara, galtas vermellas, ulls de fura, cabell negre, aplanat, lluent, clenxa de nazanero, comensaya insensiblement à trasmudar lo traje, lo pentinat, à posar-se un xich maca, substituint la mantellina negra per la blanca, y pels carrers, pels passeigts, en diades de festa, tot era la Senyora Munda; dona Mundeta aquí, Donya Mundeta allà, per tot arreu era cridada, obsequiada, se'n feya soposit; y fins lo Senyor Pere que ningú 'l coneixia ni 'n feya cás, en l' espai de poch temps se veié tractat de D. Pere, encara que poc se li donava: si la funció pot durar bona tongada ja 'm poden venir darrera, barbotejava tot sol.

Això sí; era complacent, tenia 'l dò de la paciència, pera aguantar las despedidas de las donas en los carrers, en las cases, sense demostrar lo mes petit disgust, y quan las seyoras havien encaixat tres ó quatre voltes y tornavan agarrar-se à xarlar una horeta més, parlant sempre de lo mateix, de coses inútils, insubstancials, repetintlas eternament, ell, D. Pere, passava com un heroe, ferm, somrient, complacent, picant de tan en tan à terra ab la punta del bastó, crech crech, crech crech: costant māssa de guanyar pensava, havia viscut quaranta anys sense avansar un xavo ni millorar de posició, havia vist tants empleats que guanyaven dotze y vint milars sense saver escriure ni anar may à la oficina, arrabiant à Gobernadors de província y à ministres y ell que feya la lletra com la imprenta y cumplia ab son deber, era abandonat, despectuat de tothom. La ocasió no passa cada dia, no la deixém escapar.

D' estatura baixeta, magre, arrugat, cara aixuta, color de suo, nas prim, vigoti retallat, groguisch per la aproximació del cigarro, barret de copa passat de moda, la roba sarcida; també s' havia comprat una xistera nova una levita de dotze duros, s' en illustrava ab més freqüència las botinas; pero 'ls gastos de la nova vida, inclús lo vestuari de la noya, que la feyan anar ben arreglada no grabavan lo pressupost de la casa en trenta duros l' any.

Lo que resultà un poch pesat, fou un desembolso de tres mils rals, que feren, després de meditarlo, calentar-ho y fins consultarho ab lo P. Fidel, pera adquirir tres dotzenas de cadiras de Viena, de mal gust, dos grans miralls pera la sala del cantó y alguns gerros de flors mās, que 'l Senyor Pere, dich, D. Pere, temps ha que veia la falla que feyan aquets mobles y veié sobrepujats los resultats portentosament.

Està clar que mancaven miralls; ja 'n tenian un de mitjà, pero era insuficient; així ab un sol n' hi cavian una dotzena, y quan las noyes consultaven aquet moble, quan era l' hora dels estudiants, de passar lo regiment, no s' atropellavan, ni hi havia empentes.

Baixava la música, sonavan les onze, ¡oh! un embull, tòters en l'aire, cadires per terra, vestits esquinçats, y la Senyora Munda, ab tota sa autoritat, ab son prestigi no podia deturar la corrent impetuosa, fins que no poguènfer més, s'aixecava y ab veu melosa, las mans entrecreuadas a la cintura, tota compungida, la rialla als llavis,—senyoretas, senyoretas, exclamava, donchs ¿qué fan? perquè no trevallan, mirin que 'l temps pàssa, no eridin, no eridin, y després d' alguns minuts, totes plegades se'n tornavan al puesto, aixis que's havian dispercats los estudiants.

IV.

Bon trós se'n mancava de transcorrer quatre anys desde l'dia del casori, que's tractava en consulta seria ab lo P. Fidel, de la manera com se colocarian sis mil duros, medianat la condició que fosseren tan segurs, que ni incendis ni terratremols poguessin ferlos càure.

D. Pere ohia moltes veus a la Diputació, se contava d'un diputat que cada elecció li costava una finca, d'un altre que cada tres anys n'hi guanyava una, es dir si guent diputat; de totes maneres lo primer arribava a pagarne fins lo dotze per cent. Pero l'P. Fidel li respongué molt formal que això no's podia fer de cap de les maneres; es posar corbatins, es usura, no ho permet la llei de Deu; no ho fan sino 'ls jubeus; vostés tindrian un càstich del Cel, serian excomunicats pels concilis de Tarragona..

—Donchs n'hi deu haver molta de gent excomunicaada, barbotejava'l Senyor Pere, tot mossegantse 'ls llavis; lo que jo veitj, es que tots se comunican, se fan richs y vágilsh al derrera.....

—Borrango! feu ló P. Fidel, prenguent una posició académica, y donant dos cops de puny al plegat als brassos de la grandiosa cadira,—deixils fer, que de sa pell ne faràn las tiretas, deixils estar que no tindran un dia de repòs, las amenassas del Cel tocant aquet punt son terribles: qui opriimeix los pobres, qui presta onze per dotze y causa ab sa avaricia la ruina de molts familiars, ohirà cruxir ab gran estrépit las pollagueras de las portes del temple, cambiarán en plors sas festas, los seus cants en lamentacions, y fins las tendres verges y las criatures innocents quedaran sense refrigeri, sentirán los efectes de las iras de Deu, enbolcallades entre las teñebres.

—Vaja, no'n parli més, per això serveixen las consultas, no m' emboico, lo que permet la iglesia, y prou.

—Està clar home, observá'l frare, la iglesia mana menjar poch y pahir bé, aquets galofres de la sinagoga tenen de tan en tan uns enfittats horrorosos; a voltas l'embarràs del ventrell no 'ls deixa viure; vehuen, jo'n tinch de colocats al cinch, y n'estich content, al sis també's trobaria, encara que una bona hipoteca es prou difícil; si no es una persona que se'n vagi de pences no voldrà conformarshí.....

Lo P. Fidel era ben enraionat, vellet, cabell blanch, magre, danarif, entre ell y'l Senyor Pere no pesavan sis arrobas. Postava ulleras, polsava, ensenyava de solfa a una colla de noys en la colègata, era reposat, filosòfich, feya totes las coses ab peus de plom.

Al tornar de la iglesia vers les onze, prenia xocolata, netejava la gabiá d'un canari, li renobava 'l panis; tit tit, feya, tit tit, ¿no vols cantar avuy? ¿no tens cantera? vaya, ara a pendre 'l sol, y lo portava a la paret del jardi, prenia altra polsada y se'n anava a la cambra y repassava 'ls diners de la setmana; drinch, drinch, los probava sobre una taula per véure si feyan bon só; si eixia alguna pessa dubiosa la probava a terra, sobre 'ls rajols, drinch, drinch, la endressava al clauixet, tancava ab pany y clau, se'n anava a resar y cap al tart a passeix ab lo Senyor Pere, a donar un tom per la carretera de Barcelona, fins a l' hora de comensar-se las funcions del vespre. Quan ne possechia una raconada, llavors los coloava a interès mòdich.

Eran los suhors de l' orga, a aquests los posava per separat; de la missa, dels enterros, d'altres funcions ne tenia per viure, encara feya prou caritat de las sobras; pero lo de l' orga es diferent, deya, no tothom es organista; aquella tanda de reflets de la nit de Nadal, que entussiasman al públich, que l' transportan al temps antich de nostra terra, valen un milió; las meditacions en que a voltas un s' exhala y s' passeja ab la imaginació per las planurias del Cel, y fan passar las ànimes dels oyents per davant del trono més enlayrat de las jerarquias; lo manejar aquell conjunt de tròmpas tan admirable, que quan un s' ho propósa y està inspirat, fa tronar y plouer, fa sentir las tempestats més violentas y després s' asseréna, ohintse encara la fressa de las cascates y rierots y s' acaba l' fragment eixint volades de milions d'àngels y serafins, entonant càntics maravellosos.... ¡Oh! qui ha rés que valguï tan? això no's paga; més siga com vulga, lo que reporta ho arrecono per un cas d' apuro, d'un daltabaix; es una poma per la set.

Los sis mil foren colocats als sis, ja'n tenian per viure ab decencia, casi un duro diari.

¡Ah! si l' aigua no s' estroncava! si podia durar tres o quatre anys més!

—¡Benehit casori! ¡Balconada famosa! exclamava'l senyor Pere ab sa muller y lo P. Fidel, tanqueu los porxos, pinteu tan sols los vidres, que no's puga mirar qui passa, y als vuit dies no trobareu una senyoreta ni may més se'n acostà cap.

V.

Un dia al propietari del costat li passà per la barretina, l'reformar la fatxada de sa casa, y ab l' empatoll de taulons y bastidas restà'l carrer quasi obstruït complementament. Durant aquells dies desdixats exclatà la vaga dels mestres de casas.

D. Pere observà esvarat que al final del més los ingressos havian mimyat d' una manera llastimosa y que la tropa y estudiants, a causa dels obstacles del carrers, passavan per altra banda molt distant de sa casa.

Tots los vehins armats fins a les dents y capitanejats per D. Pere, ab respectuosas súplicas acudiren al ajuntament, que feu tan de cas de llurs reclamacions com qui sent ploure. La vaga va prolongarse, las obras del costat restaven parades, obstruïnt lo carrer de tal manera que sols hi podian passar las persones d' una en una.

Complicació inesperada! L' empleat de dotze duros se desganyitava corrent d' aqüí y d' allà, y més d' un cop li vingueren ganas de calar foch a la bastida. Inútils esforços; l' ajuntament s' ocupava en assumptos trascendentals; feya més de trenta sessions que's discutia la oportunitat de construir una barraca per lo buró de guardia en lo portal de França y ho havia demanat ab més o menys coneixement de causa l' administrador de consums d' aquell puesto

Mentre tant la clientela de la Senyora Munda se'n anava aigua vall y D. Pere furiós se donava a las àligas, empipant a tothom ab famosa qüestió de la bastida. Un vespre al tornar a casa donà un cop de cap a las entenes que de poch no s' esbèrta 'l cervell. Entrà al pis eridian com un boitg, y l' frare que l' ohí, corregué a véure que succechia.

—Ho veu P. Fidel?

—¿Qué s' ha fet mal? ¿qué té? ¿y l' bastó home de Deu?

—L' he trencat de rabia contra 'ls taulons..... ¡Ah!

¡llamp del Cel! ¿no li deya jo?

—Per l' amor dels sants, no se com prén las coses, vaya, ¿quant s' ha arreplegat desde 'ls sis mil?

—Dos mil cinqu cents....

—Donchs ja n' hi ha prou; no han pas de travallar per viure ab decencia, son tres; que diantre... poden estar contents de la tongada, ab quatre cents vuitanta sis duros de renda, una familia reduïda.....

—Te rahó'l P. Fidel, ¿no hi pensém més Munda? encara 'ns escursariam la vida, no 'ns hi encaparrinem, demà presento la dimissió del meu càrrec y a passejar a tot hora.

Eran de bon acontentar, encara que ab aquesta rendeta també m' acontentaria, fins si convenia donaria quelcom per la comissió.

Ara vegin lo que son las coses y com las agafa'l mon. Mentre al propietari del costat no li donà la gana de restaurar sa casa, la Senyora Munda passà per sabia, tingüe fama y logrà ab son enginy ferse una modesta fortuna; pero's colocan al mitjà del carrer unes escalas, uns taulons, que privan lo pàs, no de tothom, sino de la tropa y estudiants que baixaven en grans masses, y en l' espay de tres mesos, pert la clientela, la fama, lo talent y persona no's recorda que sigui al mon.

Per semblants causes lo públich forma reputacions, que ell mateix destrueix per no res, per unafulla, y ara vagin a fer cas de lo que se'n diu molts voltas opinió pública.

Lo que hi ha, que quan passa aprofitarho, fer com la Senyora Munda!

JOSEPH BERGA.

Olot, Maig de 1894.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Díe 13.	Gerona Díe 14.	Olot Díe 16.	St. Coloma de Farnés. Díe 16.	Banyoles Díe 18.	Cassà Díe 18.	Figueres Díe 19.
Blat...	QUARTERA DE 80 LITRES	15'50 Ptas 13'50 >	14'00 Ptas 7'00 >	14'00 Ptas 12'00 >	16'00 Ptas 14'00 >	14'00 Ptas 9' >	16'00 Ptas 12'00 >	13'50 Ptas 11'50 >
Mastay...								
Ordi...		8'50 >	10'50 >	8'00 >	9' >	7'00 >	10'00 >	5'75 >
Ségo...		13 >	12'00 >	10'00 >	12'00 >	00 >	12'00 >	00'00 >
Civada...		8'50 >	7'00 >	8'00 >	9'00 >	6'50 >	9'00 >	5'50 >
Bessas...		12'00 >	12'00 >	13'00 >	17'00 >	12'00 >	16'00 >	11'50 >
Mill...		11 >	12'00 >	11'00 >	14'00 >	12'00 >	13'00 >	11'50 >
Panis...		11 >	11'00 >	11'00 >	12'50 >	9'00 >	10'00 >	10'00 >
Blat de moro...		13'00 >	12'00 >	11'50 >	12'00 >	13'00 >	13'00 >	12'00 >
Fajol...		11 >	10'00 >	11'00 >	11'00 >	11'00 >	10'00 >	09 >
Llobins...		8'00 >	8'50 >	9'00 >	8'50 >	00'00 >	8'00 >	0 >
Fabas...		11'50 >	11'00 >	12'00 >	12'00 >	10'50 >	13'50 >	10'00 >
Fabó...								
Fassols...								
Monjetas...								
Vellanas...	Quart. 100 l.							
Nous...								
Castanyas...								
Trumfes...	41'60 l.	0 >	4'00 >	6 >	5'00 >	0'00 >	2'50 >	0'00 >
Ous...	dotzena.	0'75 >	0'90 >	0'70 >	1'00 >	0'80 >	0'80 >	0'80 >

Trova á Matilde Ojea,

Nevoda del valent escriptor regionalista

Alfred Branyas.

Aquesta es la trova feta per un vell y trist poeta, de trovar mitx ovidat, al vore a una gallegueta que muntava a Montserrat.

«Oh marusinya, que en los ulls negres
dus la llum tota del sol ponent.
¿vens assí a vore sortir alegres
les flamerades del sol naixent?

¿Es que ja t' cansa la boyra eterna
que al ton cel dona dolsa tristor,
y altre cel busques, que sempre enlluena
del jorn sens núbols triunfal claror?

Lo gran Apòstol, glòria de Espanya,
pot ser t' envia, grat missatxer,
perquè a la Verge de la Montanya
homatxe fasses de benvoler?

Embaixadora de antich y noble
país que anyora sos drets perduts,
los esguarts gires a un altre poble,
germà en desgracies, germà en virtuts?

Oh marusinya volguda! Ignore
per què tú munes a Montserrat;
no te ho pregunte; però 'm plau vore
en ton pit tindre lo boix sagrat.

Y si a la Verge de la Montanya
algo demanes—que jo no hu sé—
del cor fiantme, que may m' enganya,
perquè t' escolete li pregare.

Perquè ditxosa, més que vinguères,
demà retornes a tes rives,
y glòrios mires pónrides allí
lo sol que en estes montanyas vores
sortir sens núbols del mar llatí. *

Aquesta es la trova feta

per un vell y trist poeta,
de trovar mitx ovidat,
al vore a una gallegueta
que muntava a Montserrat.

Teodor Llorente.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 21.—Sta. Praxedes vg. y s. Daniel prof.
Diumenge, 22.—X. Sta. Maria Magdalena penit.
Dilluns, 23.—S. Llibori b. y cf., san Apolinar b. mr.,
y santa Erundina vg.

Dimarts, 24.—Sta. Cristina vg. mr.

Dimecres, 25.—S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ D' ESPANYA y sant Cugat mr.

Quart menguant a 8 h. 54 m. nit, en Tauro.—Revolt.

Dijous, 26.—Sta. Ana mare de Ntra. Sra.

Divendres, 27.—S. Pantaleó mr. y stes. Julian y Semproniana vgs. y mrs., patrons de Mataró.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de Sant Martí.

Demà començaran en l' iglesia de les Beates.

Establishment tipogràfic del DIARIO DE GERONA

SECCIÓN D' ANUNCIS

**ESTABLIMENT
TERÁPICH-SULFURÓS**
dirigit per los Doctors
D. JOSEPH PUIGCARBÓ
D. AGUSTÍ BASSOLS Y PRIM.
Caspe, 7 (junt al Teatre de Novetats). Teléfono, 301
BARCELONA.

Aquest establiment, provéit de tots los avensos moderns, y també de perfeccionades calefacció y ventilació per medi del vapor, está destinat a:

Hidroteràpia

Duxes comuns y sulfuroses de totes classes (anémies, nervosis, gastralgies, reumatisme, neurastenia, etc.)

Balneoteràpia

Banys comuns, sulfurosos, medicinals.—Banys russos.—Bany turch.

Neumoteràpia

Ayre comprimit y rarefet, oxigeno, nitrógeno, atmosferes creosotades y altres.—(Bronquitis, catarros crónics, tisis incipient, asma, etc.)

Sulfoteràpia

Que consta degi l'ús d'ayques sulfuroses.

a) Ayques sulfuroses pera beguda, semblants á les de la Puda, Archena, Betelu, Bagnères de Luchón, etc. (Hèrcs, enfronts secrets, limfatisme, escròfula, etc.)

b) Pulverisacions sulfuroses (Angina é irritacions herpétiques del canyó, angitis, bronquitis, etc.)

c) Baus ó inhalació (Bronquitis, asma, tòs herpès, etc.)

d) Vaporari ó inhalació difusa (Bronquitis, catarros crónics, coqueluche, etc.)

Aquestes ayques dites Ayques sulfuroses de Barcelona se usan ab èxit creixent en los molts casos en quins est i indicat lo tractament sulfurous. També se despàtjan embotellades.

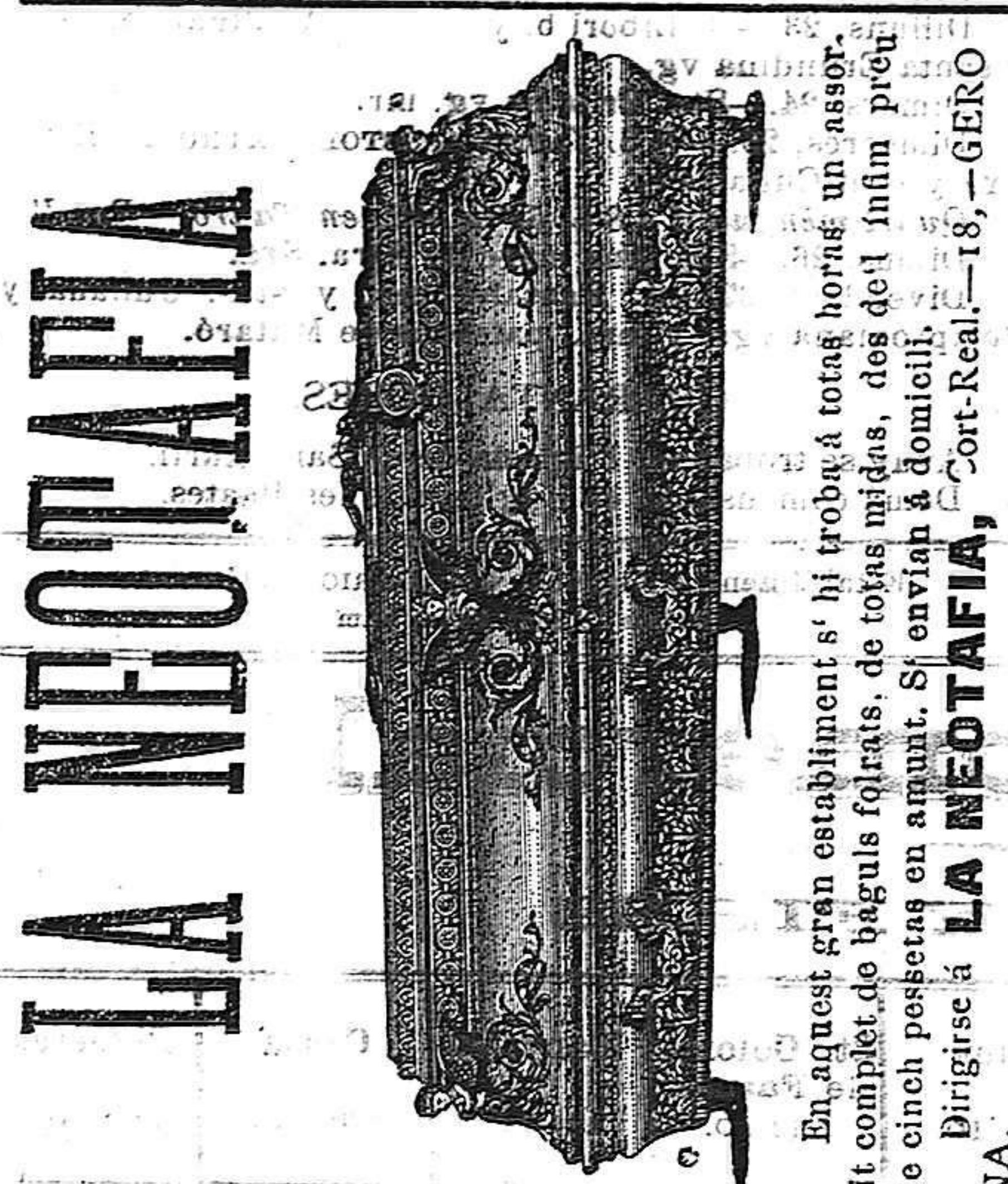
Massoteràpia

local y general (girades, torçadures, fractures, reumatisme, etc.)

Electroteràpia.

Consulta de malalties cròniques y nervioses, per lo Director DR. PUIGCARBÓ, de les 11 del matí a la 1 de tarda y de 5 a 7 de la tarda.

Consulta de malalties de l' aparato respiratori, per lo Director de la secció neumoteràpica, DR. BASSOLS Y PRIM, de 10 a 12 del matí y de 6 a 7 de la tarda.

Gran establiment artístich fotogràfic
dirigit per JAUME CAROLÀ
Gerona, Rambla d' Alvarez, 2, últim pis.

(Premiat ab medalla d' or, diplomes, y certificat de tenir aprobats los estudis superiors de pintura a l' Acadèmia de Barcelona.)

Especialitat per retratos al oli y al llapis. Retratos fotogràfichs artístichs superiors, de tots preus y grandaries. Combinació ab l' accredita fotografia barcelonesa, dirigida pels Srs. Bonet y Pujol.

Reproduccions de totes classes tretes de fotografiés per fets malbé que sien.

Retratos de busto y proporción natural per lo procediment dit «Platinotipia» á 25 pessetes un.

Se retrata á domicili.

NOTA: Pera qualsevol encàrrec dirigir-se al amo de la Perruqueria de Cot.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Ayqua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perqué á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent espécích, se ven en dita perruquería,

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.

També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantànea

Establiment de Don Pere Prunell

S' hi trobarà un gran assortit de camises, corbatas, colls y punys, sedas y llanas y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltes de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÈ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.

Serveys complets de cuyna. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas elèctriques y telefons, á preus limitadissims.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13

GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucre y thés.

OBRAS

Don Carles Bosch de la Trinxeria

Recorts d' un excursionista	4	Ptes.
Plà y montanya	3	
L' hereu Noradell	3	
De ma cullita	2'50	
Montalbà	3	
L' hereu Subirà	3	
Tardanias	2'50	
Acaba de publicarse		
Lena	4	

Deliberacions de la primera Assamblea general de delegats de l' Unió Catalanista, tinguda á Manresa en lo mes de Març de 1892.—Tema de discussió.—Bases pera la Constitució regional Catalana.

Un volum de 244 planes 2 pessetes.

Se venen totes en la llibreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argenteria, número 26.—GERONA.

ESTABLIMENT Y TALLER PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnifics mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, y transparents cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la pròxima temporada; los preus sumament econòmichs.

CAMISERIA.—ASTRERERIA PER NOYS.

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Ramb'a d' Alvarez, 8

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema's fan las moltas á preus sumament mòdichs.

Deposit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS
PREUS SUMAMENT MÒDICH

LLEÓ SABADÍ.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

SABATERIA

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera l' que s'encarregui expressament.

Dirigir-se a la Comarca.

trimestre

pesseta

idem

idem